EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

2. detsember 2004*

Kohtuasjas C-398/03,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel esitatud eelotsusetaotlus,

mille esitas Helsingin hallinto-oikeus (Soome) oma 22. septembri 2003. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 24. septembril 2003 menetluses, mille algatas

E. Gavrielides Oy,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts (ettekandja), kohtunikud J. N. Cunha Rodrigues ja K. Schiemann,

kohtujurist: J. Kokott,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

* Kohtumenetluse keel: soome.

arvestades kirjalikku menetlust ja 16. septembri 2004. aasta kohtuistungil toimunut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— E. Gavrielides Oy, esindaja: E. Gavrielides,

— Kreeka valitsus, esindajad: K. Marinou ja V. Kontolaimos,

— Soome valitsus, esindaja: A. Guimaraes-Purokoski,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: E. Paasivirta, B. Doherty ja P. Aalto,

olles 23. septembri 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 27. novembri 1990. aasta direktiivi 90/642/EMÜ teatavates taimset päritolu saadustes, sealhulgas puu- ja köögiviljas, sisalduvate ja

nende pinnal esinevate pestitsiidide jääkide lubatud piirnormide kehtestamise kohta (EÜT L 350, lk 71; ELT eriväljaanne 03/11, lk 68), mida muudeti komisjoni 22. juuni 2000. aasta direktiiviga 2000/42/EÜ (EÜT L 158, lk 51, ELT eriväljaanne 03/29, lk 209) (edaspidi „direktiiv 90/642") tõlgendamist.

2 Taotlus esitati äriühingu E. Gavrielides (edaspidi „Gavrielides") ja Soome tolliameti vahelises kohtuvaidluses otsuse üle, millega viimane keelustas Gavrielidese poolt viinapuulehtede importimise Soome.

Õiguslik raamistik

3 Direktiivi 90/642 artikli 1 lõike 1 esimeses lõigus on sätestatud:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse I lisa 1. veerus sätestatud rühmadesse kuuluvate saaduste suhtes, mille näited on esitatud 2. veerus, kui kõnealustesse rühmadesse kuuluvad saadused või nende 3. veerus kirjeldatud koostisosad võivad sisaldada pestitsiidide jääke."

4 Direktiivi 90/642 artikli 3 lõike 1 esimese lõiguga nähakse ette:

„Artiklis 1 osutatud rühmadesse kuuluvad tooted või vastavalt olukorrale nende koostisosad ei või alates ringlusse laskmise hetkest sisaldada pestitsiidide jääke suuremas koguses, kui on määratud kindlaks II lisas osutatud loetelus."

5 Direktiivi 90/642 I lisa sisaldab direktiivi artiklis 1 viidatud tooterühmade ja saaduste loetelu.

6 Kõnealuse lisa 1. veerus esineb muu hulgas marjade ja väikeste puuviljade tooterühm. Sellesse tooterühma kuuluvad ka 2. veerus osundatud laua- ja veiniviinamarjad. Vastavalt 3. veerule kohaldatakse pestitsiidide jääkide piirnorme „kogu saadusele pärast tupplehtede ja varte eemaldamist".

7 Kõnealuse lisa 1. veerus esineb muu hulgas ka lehtköögivilja ja värskete maitsetaimede tooterühm. Sellesse tooterühma kuuluvad muu hulgas 2. veerus osundatud maitsetaimed. Vastavalt 3. veerule kohaldatakse pestitsiidide jääkide piirnorme „kogu saadusele pärast mädanenud lehtede, juurte ja mulla eemaldamist (olemasolu korral)".

8 Direktiivi 90/642 II lisas on kehtestatud pestitsiidide jääkide piirnormid erinevatele saadustele või nende osadele, millele on osundatud nimetatud direktiivi artiklis 1. Muu hulgas on seal mainitud, et marjade ja väikeste puuviljade tooterühma kuuluvad laua- ja veiniviinamarjad ning lehtköögivilja ja värskete maitsetaimede tooterühma kuulub maitsetaimede alarühm. Viimatinimetatu koosneb saaduste loetelust, nimelt aed-harakputkest, murulaugust, petersellist, lehtsellerist ja rubriigist „muud".

9 II lisaga kehtestatakse kloropürifossi piirnorm laua- ja veiniviinamarjades kuni 0,5 mg/kg ning maitsetaimedes kuni 0,05 mg/kg.

10 Samas lisas kehtestatakse fenarimooli piirnorm laua- ja veiniviinamarjades kuni 0,3 mg/kg ning maitsetaimedes kuni 0,02 mg/kg.

11 Direktiiv 90/642 võeti Soome õiguskorda üle kaubandus- ja tööstusministri otsusega nr 896/1999 puu-, köögi- ja teraviljade ning munade ja munatoodetes sisalduvate pestitsiidide jääkide piirnormide kohta.

12 Selle otsuse artikli 3 lõige 1 viitab pestitsiidide jääkide piirnormide kindlaksmääramise osas otsuse lisas toodud ainete loetelule. Selle loeteluga korratakse käesoleva kohtuotsuse punktides 9 ja 10 mainitud kloropürifossi ja fenarimooli piirnorme viinamarjades ja maitsetaimedes.

Vaidluse aluseks olevad asjaolud ja eelotsuse küsimused

13 Märtsis 2002 soovis Gavrielides importida Soome riisitäidisega viinapuulehtede rulle ning juulis 2002 soolvees konserveeritud viinapuulehti.

14 Soome tollilabor võttis nimetatud kaupadest pestitsiidide jääkide sisalduse kontrollimiseks proovid ning tuvastas, et täidetud viinapuulehed sisaldasid 0,28 mg/kg kloropürifossi, soolvees konserveeritud viinapuulehed sisaldasid 0,11 mg/kg kloropürifossi ja 0,14 mg/kg fenarimooli.

15 Arvestades analüüsi tulemusi ning leides, et pestitsiidide jääkide piirnorme reguleerivate eeskirjade kohaldamisel kuuluvad viinapuulehed lehtköögiviljade ja maitsetaimede tooterühma, kus need tuleb samastada maitsetaimedega, keelas Soome tolliamet oma 29. juuli ja 12. augusti 2002. aasta otsustega nimetatud toodete importimise, eksportimise, ladustamise edasimüümise eesmärgil, müügiks pakkumise ning kõik teised võimalikud üleandmise viisid põhjusel, et nendes toodetes tuvastatud pestitsiidide jääkide sisaldus ületas maitsetaimedele kehtestatud kloropürifossi ja fenarimooli jääkide piirnormid.

16 Gavrielides esitas Helsingin hallinto-oikeus'ele hagi Soome tolliameti otsuse tühistamiseks.

17 Leides, et siseriiklikud õigusnormid on selles küsimuses identsed ühenduse eeskirjadega, asus Helsingin hallinto-oikeus seisukohale, et põhikohtuvaidluse lahendus sõltub sellest, kas direktiivi 90/642 tuleb tõlgendada nii, et sellega kehtestatakse viinapuulehtedele kohustuslikud kloropürifossi ja fenarimooli jääkide piirnormid.

18 Kuna selles küsimuses puudub kohtupraktika, otsustas Helsingin hallinto-oikeus menetluse peatada ning esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse järgmistes küsimustes:

„1. Kas nõukogu 27. novembri 1990. aasta muudetud direktiivi 90/642/EMÜ teatavates taimset päritolu saadustes, sealhulgas puu- ja köögiviljas, sisalduvate ja nende pinnal esinevale pestitsiidide jääkide lubatud piirnormide kehtestamise kohta artikli 1 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et seda direktiivi kohaldatakse viinapuulehtede suhtes?

2. Kui vastus on jaatav, siis:

a) kas selle direktiivi I lisa tuleb tõlgendada nii, et viinapuulehed kuuluvad tooterühma „lehtköögiviljad ja värsked maitsetaimed", ning II lisa nii, et viinapuulehed kuuluvad rubriiki „Muud [maitsetaimed]"?

b) Juhul kui viinapuulehed ei kuulu rubriiki „Muud [maitsetaimed]", siis millisesse tooterühma või rubriiki tuleb viinapuulehed klassifitseerida?"

Euroopa Kohtu hinnang

19 Tuleb tõdeda, et viinapuulehti ei ole mainitud ei direktiivis 90/642 ega selle lisades.

20 Siseriikliku kohtu esitatud küsimused seisnevad sisuliselt selles, et kas vaatamata asjaolule, et viinapuulehti ei ole mainitud, tuleb direktiivi 90/642 tõlgendada nii, et seda kohaldatakse viinapuulehtedele ning juhul kui see nii on, siis millisesse tooterühma ja rubriiki tuleb viinapuulehed klassifitseerida.

21 Siinkohal tuleb mainida, et direktiivi 90/642 artikli 1 lõige 1, mis määratleb selle reguleerimisala, nimetab saadusi, mis kuuluvad direktiivi I lisa tooterühmadesse, „näideteks". Lisaks on sama direktiivi II lisa 1. veeru pealkiri „Rühmad ja

üksiktoodete näited, mille suhtes kohaldatakse jääkide piirnorme" ning mitmed selles lisas nimetatud tooterühmad või alarühmad sisaldavad saaduste loetelu lõpus rubriiki „muud".

22 Järelikult, kinnituseks Soome valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni väitele ning vastupidiselt sellele, mida esimese võimalusena soovisid Gavrielides ja Kreeka valitsus, ei välista asjaolu, et teatud saadust ei ole direktiivi 90/642 lisades mainitud, direktiivi kohaldamist kõnealuse saaduse suhtes. Siiski tuleks veel kord kontrollida, kas kõnealust saadust saab pestitsiidide jääkide piirnorme reguleerivate eeskirjade kontekstis seostada mõne direktiivis 90/642 selgelt viidatud saaduse või tooterühmaga.

23 Kontrollimise puhul tuleb arvesse võtta nimetatud direktiivi üldist eesmärki, milleks on tulenevalt direktiivi kuuest esimesest põhjendusest ning kohtujuristi arvamuse punktidest 32 ja 33 ühest küljest vajadus kaitsta tõhusalt taimi ja taimseid saadusi kahjulike organismide ja umbrohu eest eesmärgiga tagada ühenduses nende saagikus ja põllumajanduslik tootlikkus ning teisest küljest vajadus kaitsta inimeste ja loomade tervist ning keskkonda pestitsiidide ebasoodsa mõju eest.

24 Järelikult eeldab direktiivi 90/642 lisades nimetamata toote või saaduse kandmine direktiivis osundatud tooterühma või alarühma — nagu kinnitab ka komisjon oma kirjalikes märkustes —, et saadusele on eelnevalt antud teaduslik hinnang, mis lähtub käesoleva otsuse eelmises punktis nimetatud kahest tingimusest ning mis näitab, et arvestades nimetatud kahte tingimust, on kõnealusele tootele lubatud kohaldada vastava tooterühma või alarühma kohta kehtestatud pestitsiidide jääkide piirnorme.

25 Eelneva teadusliku hinnangu andmise vajadust kinnitab ka direktiivi 90/642 kolmeteistkümnes põhjendus, mille kohaselt pestitsiidide jääkide piirnormide kindlaksmääramine „nõuab pikaajalisi tehnilisi kaalutlusi".

26 Seoses põhikohtuasjaga tuleb tõdeda, et komisjoni väidete kohaselt ei ole tänaseni antud teaduslikku hinnangut pestitsiidide soodsate ja ebasoodsate mõjude kohta viinapuulehtedele, mistõttu ei ole lubatud viinapuulehtede klassifitseerimine ei rubriiki „muud", mis kuulub lehtköögivilja ja värskete maitsetaimede tooterühmas asuvasse maitsetaimede alarühma, nagu soovis Soome valitsus, ega ka laua- ja veiniviinamarjade alarühma marjade ja väikeste puuviljade tooterühmas, mida teise võimalusena nimetasid Gavrielides ja Kreeka valitsus.

27 Mis puudutab väidet, et viinapuulehed võiks paigutada maitsetaimede alarühma, siis tuleb lisada, et võrreldes direktiivi 90/642/EMÜ I ja II lisas osundatud maitsetaimedega, nimelt aed-harakputke, murulaugu, peterselli ja lehtselleriga, on viinapuulehed nendest erinevad nii morfoloogiliselt kui ka nende tarbimise viisi, kasvutingimuste ja kahjulike organismide mõjuväljas olemise poolest, mistõttu ei saa viinapuulehtedele ilma teadusliku aluseta maitsetaimedele kehtestatud pestitsiidide jääkide piirnorme kohaldada.

28 Oma väite toetuseks kasutab Soome valitsus dokumenti „Nõukogu direktiivi 90/642/EMÜ lisas nimetamata (vähemtähtsate) põllukultuuride klassifitseerimine", mille lehekülgedel 107 ja 108 on viinapuulehed klassifitseeritud maitsetaimedena.

29 Nimetatud dokument on 22. juuli 1997. aasta komisjoni juhenddokumendi „Juhend direktiivi 91/414/EMÜ taimekaitsevahendite turuleviimise kohta II lisa A osa punktis 6 ja III lisa A osa punktis 8 ettenähtud jääke puudutavate andmete koostamiseks" („Guidlines for the generation of data concerning residues as provided in Annex II, part A, section 6 and Annex III, part A, section 8 of Directive 91/414/ECC concerning the placing of plant production products on the market") lisa.

30 Siiski ei saa Soome valitsuse poolt kasutatud dokument eelnevat analüüsi küsitavaks muuta.

31 Komisjoni esitatud informatsioonist ilmneb, et nimetatud dokument väljendab üksnes komisjoni talituste arvamust, mitte aga alalise taimetervise komitee seisukohta, mida viimane ei ole veel väljendanud. Järelikult ei ole väljapakutud klassifitseerimisel teaduslikku alust.

32 Lisaks ilmneb 22. juuli 1997. aasta juhenddokumendi, mille lisa on kasutatud dokument, pealkirjast, et klassifitseerimise toimub spetsiifilises, nimelt nõukogu 15. juuli 1991. aasta direktiiviga 91/414/EMÜ taimekaitsevahendite turuleviimise kohta (EÜT L 230, lk 1; ELT eriväljaanne 03/11, lk 332) ettenähtud õiguslikus raamistikus.

33 Selle direktiivi I lisa sisaldab taimekaitsevahendites kasutamiseks lubatud toimeainete loetelu. Erinevalt direktiivist 90/642 ei ole sellega kehtestatud toimeainete jääkidele kohaldatavaid piirnorme. Vastavalt komisjoni kirjalikele märkustele tuleneb direktiivi 91/414/EMÜ artikli 4 lõikest 1 põhimõte, et neid toimeaineid

sisaldavate taimekaitsevahendite turuleviimine sõltub asjaomase liikmesriigi eelnevast loast ning juhul, kui riik on kehtestanud esialgsed jääkide piirnormid, peab ta teavitama neist komisjoni, kes teeb otsuse nende lubatavuse kohta.

34 Seega eeldab viinapuulehtede samastamine maitsetaimedega, nagu see on ettepanekuna esitatud käesoleva otsuse punktis 28 mainitud dokumendis ning nagu ilmneb dokumendi, mille lisa kõnealune dokument on, pealkirjast „Guidelines", uue toimeaine direktiivi 91/414/EMÜ I lisasse kandmiseks esitatava toimiku või taimekaitsevahendi turuleviimiseks loa saamiseks esitatava toimiku esitamisel sellise informatsiooni esitamist kooskõlas direktiivi 91/414/EMÜ II lisa A osa punktiga 6 ja III lisa A osa punktiga 8, mis on saadud selliste kontrollkatsete tulemusena, mis on läbi viidud eesmärgiga kontrollida kõnealuste toimeainete või toodete jääkide mõju katsete tegemisel kasutatud saadustes, toiduainetes ja söödas või nende pinnal.

35 Sellist klassifitseerimist, mis on mõeldud üksnes direktiivi 91/414/EMÜ kohaselt toimeainete jääkide või taimekaitsevahendite mõju kontrollimiseks toiduainetel või töödeldud saadustel tehtud katsete kohta informatsiooni kogumiseks, ei saa teadusliku aluse puudumisel laiendada valdkonnale, mida käsitleb direktiiv 90/642, nimelt pestitsiidide jääkide piirnormide kehtestamisele.

36 Sellest järeldub, et direktiivi 90/642 kontekstis ei saa viinapuulehti samastada maitsetaimedega.

37 Seoses võimaliku viinapuulehtede samastamisega viinamarjadega tuleks veel kord mainida, et „laua- ja viinamarjade" alarühm koosneb esiteks „lauaviinamarjadest" ja teiseks „veiniviinamarjadest". Selles ei esine rubriiki „muud", mistõttu on nimetatud alarühma saaduste loetelu lõplik ning muude saaduste klassifitseerimine sellesse alarühma on välistatud.

38 Teiseks tuleb tähelepanu pöörata asjaolule, et tooterühmas „marjad ja väikesed puuviljad", mille alla „laua- ja veiniviinamarjade" alarühm kuulub, kohaldatakse pestitsiidide jääkide piirnorme direktiivi 90/642 I lisa 3. veeru sõnastuse kohaselt „kogu saadusele". Selline täpsustus välistab selle, et osundatud saaduste rühma saaks lisada taimede osad, näiteks viinapuulehed, mis on marjadelt või väikestelt puuviljadelt eemaldatud.

39 Kolmandaks toetab sellist tõlgendust viinapuulehtede ja viinamarjade erinevus. Lisaks olulisele erinevusele nende tarbimise viisis erinevad nimetatud kaks saadust tegelikult teineteisest — nagu mainis ka komisjon oma kirjalikes märkustes — nii morfoloogiliselt, pestitsiidide sisaldumise võimalikkuse, saagikoristuse tingimuste ja järelikult ka aja poolest, mil nad on kahjulike organismide mõjuväljas.

40 Järelikult ei ole võimalik viinapuulehti viinamarjadega direktiivi 90/642 kontekstis samastada.

41 Eespool mainitud asjaolusid arvestades tuleb järeldada, et direktiivi 90/642 ei saa viinapuulehtedele kohaldada.

42 Järelikult tuleb siseriiklikule kohtule vastata, et direktiivi 90/642 ei saa viinapuulehtedele kohaldada.

Kohtukulud

43 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, v.a poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

Nõukogu 27. novembri 1990. aasta direktiivi 90/642/EMÜ teatavates taimset päritolu saadustes, sealhulgas puu- ja köögiviljas, sisalduvate ja nende pinnal esinevate pestitsiidide jääkide lubatud piirnormide kehtestamise kohta, mida muudeti komisjoni 22. juuni 2000. aasta direktiiviga 2000/42/EÜ, ei kohaldata viinapuulehtedele.

Allkirjad